

Tilrettelegge opplæringen for minoritetsspråklige og nyankomne elever

Skolen skal tilpasse opplæringen og bidra til at alle elever får utnyttet og utviklet evnene sine. I en periode kan det være nødvendig å tilrettelegge opplæringen for nyankomne og/eller minoritetsspråklige elever utover den vanlige tilpassede opplæringen.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 01.08.2024

Minoritetsspråklige og nyankomne elever

Begrepet minoritetsspråklig elev viser til elever som har et annet morsmål enn norsk eller samisk. Eleven kan være født eller ha bodd store deler av livet sitt i Norge, og fremdeles være minoritetsspråklig.

Å ha kort botid, eller å være nyankommen, viser til at eleven ikke har bodd lenge i Norge. Det er ingen klar definisjon av hvor lenge en elev skal regnes som nyankommen. Det kommer an på den enkelte elevens inkludering i samfunnet og utvikling av norskferdigheter.

Minoritetsspråklige og nyankomne elever har i utgangspunktet de samme rettighetene og pliktene som andre elever. I tillegg kan de ha rett til særskilt språkopplæring, og opplæringen kan organiseres som innføringsopplæring. Tilbudet skal være tilpasset den enkelte eleven, og ta utgangspunkt i deres språklige og faglige forutsetninger. Eleven skal være en del av et inkluderende fellesskap.

Barn lærer seg norsk i ulikt tempo

Det er store forskjeller mellom ulike barn og unge på hvor lang tid de trenger for å lære seg et nytt språk. Dette kan henge sammen med ulike forhold som alder og botid i Norge, hvilke og hvor mange språk barnet eller eleven kan fra tidligere, hvilke språk som snakkes hjemme og hvor mye norsk barnet eksponeres for («bader i»). Det er også forskjell på å beherske et språk i det daglige («hverdagsspråket»), og beherske det samme språket i en faglig sammenheng der eleven skal tilegne seg kunnskap, utvikle seg og vise kompetansen sin («skolespråket»).

Det er derfor nødvendig å vurdere hver enkelt elevs behov for tilrettelegging.

Særskilt språkopplæring

Elever som har et annet morsmål enn norsk eller samisk, har rett til særskilt språkopplæring frem til de kan norsk godt nok til å følge den vanlige opplæringen. Målet med særskilt språkopplæring er at eleven skal få gode kunnskaper i norsk, og kunne følge den vanlige opplæringen.

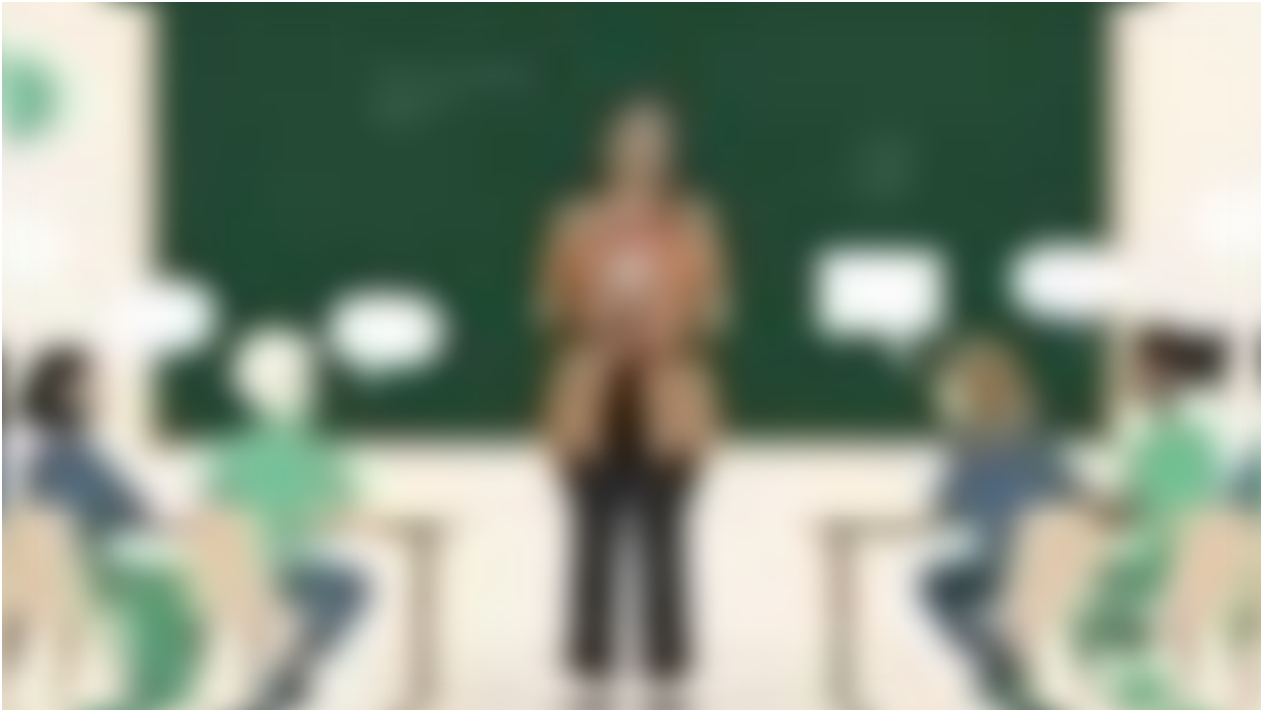
Særskilt språkopplæring er en samlebetegnelse for:

- forsterket opplæring i norsk
- tospråklig opplæring i fag
- morsmålsopplæring

[Les mer om regelverket for særskilt språkopplæring](#)

Opplæringsloven i praksis: Særskilt språkopplæring

Filmen under gir en innføring i regelverket om særskilt språkopplæring og refleksjoner rundt praksis:

Læreplaner for særskilt språkopplæring

- [Læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter](#)
- [Læreplan i norsk for språklige minoriteter med kort botid \(videregående opplæring\)](#)
- [Læreplan i morsmål for språklige minoriteter](#)

Innføringsopplæring

I en periode kan kommunen og fylkeskommunen organisere opplæringen for elever med vedtak om særskilt språkopplæring og kort botid i egne grupper, klasser eller ved egne skoler. Hensikten med dette er at eleven skal kunne få en intensiv opplæring i norsk, og bli raskere i stand til å følge den vanlige opplæringen.

[Les mer om regelverket for innføringsopplæring](#)

Vurdere elevens norskferdigheter

Kommunen eller fylkeskommunen og skolene må ha gode rutiner og praksis for å vurdere norskferdighetene til minoritetsspråklige eller nyankomne elever.

Ta imot nyankomne elever

En god velkomst på skolen kan trygge både eleven og foreldrene. Her får dere nyttig informasjon om hvordan dere kan gi nyankomne elever en god start.

[Ta imot nyankomne elever](#)

Ressurser og kompetanseutvikling

Nasjonalt senter for flerkulturell utvikling (NAFO) tilbyr en rekke ressurser til bruk i opplæringen og til kompetanseutvikling i skolen

[Ressurser til den flerspråklige opplæringen \(NAFO\)](#)

[Kompetanseutvikling i skolen \(NAFO\)](#)

Vurderingen er grunnlaget for om eleven trenger særskilt språkopplæring, og gir også viktig informasjon til lærerne for å kunne tilpasse opplæringen.

Vurderingsarbeidet begynner gjerne allerede ved de første oppstartsamtalene med elev og foresatte. Der gjør skolen seg kjent med eleven og hens skolebakgrunn og språkkompetanser.

Hvis eleven ikke kan noe norsk vil en oppstartsamtale kunne være nok til å avgjøre at eleven har behov for særskilt språkopplæring.

Underveisvurderinger

Målet med særskilt språkopplæring er at elevene skal lære seg norsk godt nok til å følge den vanlige opplæringen. Hva som er å kunne «godt nok» norsk, vil være skjønnsmessige vurderinger som i stor grad vil basere seg på et pedagogisk faglig kunnskapsgrunnlag.

Kommunen og fylkeskommunen skal med jevne mellomrom gjøre underveisvurderinger, slik at de sikrer at elevene går over til ordinær opplæring når de er gode nok i norsk. Skolen må vurdere konkret i hvert enkelt tilfelle hvor lang tid det må gå mellom hver vurdering.

Hvordan vurdere elevenes norskferdigheter?

Det er opp til skolene å avgjøre hvordan de vurderer minoritetsspråklige elevers norskferdigheter, og hvilke verktøy de bruker.

Verktøyene må være egnet for å vurdere norskferdighetene til elever som lærer norsk som andrespråk, og ikke beregnet på elever med norsk som sitt morsmål.

Det er viktig at den som vurderer elevens norskferdigheter har tilstrekkelig kompetanse. Den som vurderer bør ha kompetanse i norsk som andrespråk.

Den som vurderer bør også samarbeide med andre lærere rundt eleven. Skolen må sikre at alle som jobber med eleven har tid til å følge opp vurderingene og tilpasse opplæringen ut fra dem.

Udir har utviklet et gratis, digitalt kartleggingsverktøy i grunnleggende norsk. Ved hjelp av kartleggingsverktøyet kan lærere finne ut

- om elever med norsk som andrespråk trenger særskilt språkopplæring
- hvilken norskopplæring eleven trenger
- når eleven er klar for å gå over til ordinær opplæring

[Kartleggingsverktøy i grunnleggende norsk](#)